

Field : Sport Sciences

Type : Research Article

Received: 29.05.2017 - *Corrected*: 28.10.2017 - *Accepted*: 29.10.2017

Gençlik Merkezindeki Serbest Zaman Etkinliklerine Katılan Bireylerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi: Adıyaman İli Örneği

Fikret KELLEŞ¹, Murat KUL², İsmail KARATAŞ²,
M. Alper MÜLHİM², Yılmaz ÜNLÜ²

¹Adıyaman Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Adıyaman, TÜRKİYE

²Bartın Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bartın, TÜRKİYE

E-Posta: fikretkelles@hotmail.com

Öz

Adıyaman ilindeki gençlik merkezine katılan bireylerin sosyal beceri düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmaya Adıyaman Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı olan Gençlik Merkezindeki serbest zaman etkinliklerine katılan toplam 300 kişi gönüllü olarak dâhil olmuşlardır. 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Adıyaman Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı olan Gençlik Merkezindeki serbest zaman etkinliklerine katılan bireyler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmaya ait verileri belirlemek için, katılımcılara iki bölümden oluşan birinci bölümünde Kişisel Bilgi Formunun ile ikinci bölümünde ise Riggio (1986) tarafından geliştirilen 1989 yılında yeniden revize edilen Yüksel (1998) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Sosyal Beceri Envanteri'nin yer aldığı ölçek formu uygulanmıştır. Ölçek formundan elde edilen araştırma bulgularına göre katılımcıların sosyal beceri puan ortalamalarının; cinsiyet, eğitim, anne eğitim, baba eğitim, anne mesleği, baba mesleği, aile gelir seviyesi ve aktif olarak (lisanslı) spor yapma durumları değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklarının ayrıca sosyal beceri puan ortalamaları ile yaş değişkeni arasındaki istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada literatüre katkı sağlayacak sonuçlara ve bu sonuçlara ilişkin yorumlara ulaşılmıştır. Yapılan çalışmanın sonuçlarına göre; araştırma grubunu oluşturan toplam 300 katılımcının 127'si kadın iken 173'ü erkektir ($\chi^2_{\text{yaş}}=23,81 \neq 7,2056$). SBE duyuşsal duyarlılık alt boyutu eğitim durumu puan ortalamalarının arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu gözlenmektedir. SBE duyuşsal anlatımcılık alt boyutu anne meslek durumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu gözlenmektedir. SBE duyuşsal duyarlılık ve sosyal duyarlılık alt boyutları ve sosyal beceri toplam baba meslek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu gözlenmektedir. SBE duyuşsal kontrol alt boyutu aile aylık gelir durumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu gözlenmektedir. SBE'nin sosyal kontrol alt boyutunda aktif olarak (lisanslı) spor yapma durumu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmektedir. SBE'nin duyuşsal duyarlılık ve duyuşsal kontrol alt boyutları ve sosyal beceri toplam puan ortalamaları ile yaş değişkeni arasında her bir ölçek boyutu için istatistiksel olarak negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Çalışma bulgularına göre diğer değişkenler ve durumlar için ise istatistiksel olarak anlamlı farklılıklara veya ilişkilere rastlanmamıştır. Çalışma; bulgulara ilişkin literatür taranarak, yorumlar yapılarak ve bazı önerilerde bulunularak tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Beceri, Gençlik Merkezi, Serbest Zaman, Spor, Eğitim

Analysis of Social Skill Levels of Individuals Participating in Leisure Time Activities in Youth Center According to Some Demographic Variables: City of Adıyaman Sample

Abstract

A total of 300 people participating in the free time activities in Youth Centers affiliated to Adıyaman Youth Services and Sports Provincial Directorate were volunteered for this research which was conducted in order to examine the social skill levels of the individuals participating in the youth center in Adıyaman province according to some demographic variables. The individuals participating in the free time activities in the Youth Centers affiliated to the Adıyaman Youth Services and Sports Provincial Directorate in the 2015-2016 academic year constitute the universe of research. In order to determine the data related to the research, the scale form of the Social Skill Inventory adapted to Turkish by Yüksel (1998), which was revised in 1989, developed by Riggio (1986), was applied in the first part consisting of two parts; According to the research findings obtained from the scale form, the participants' social skills score averages; The purpose of this study was to determine the statistically significant differences between the variables of sex, education, mother education, father education, mother profession, father profession, family income level and actively (licensed) sports situations as well as statistically significant relationships between social skill point averages and age variation. In this study, the conclusions that contribute to the literature and the interpretations of these results have been reached. According to the results of the work done; Of the total 300 participants in the study group, 127 were female and 173 were male ($\bar{X}_{age} = 23,81 \mp 7,2056$). SBE emotional sensitivity subscale was statistically significantly different between the mean scores of the educational attainment scores. It is observed that SBE emotional expression sub-dimension has statistically significant difference between average scores of mother occupational status. There are statistically significant differences between SBE emotional sensitivity and social sensitivity subscales and social skill total father occupational point averages. There is a statistically significant difference between the SBE affective control subscale and the family average monthly income status point average. It is observed that there is a statistically significant difference between the mean scores of the (licensed) sporting activities in the social control subscale of SBE. It is seen that SBE has a statistically significant negative correlation between negative affect and emotional control subscales and social skill total point averages and age variable for each scale dimension. No statistically significant differences or associations were found for other variables and situations according to the study findings. Work; The literature about the findings was searched, comments and some suggestions were made.

Keywords: Social Skills, Youth Center, Leisure, Sports, Education

Giriş

Coğrafi keşifler ve sanayi devrimi ile birlikte büyük hız kazanan makineleşme sonrası dünyamız, teknolojik alanda büyük bir değişimin içerisine girmiştir. Üretmek ve daha çok üretmek üzerine kurulan bir sistemin devamında, üretimin bir süre sonra düşüşe geçtiği fark edilmiştir. Yapılan çalışmalar neticesinde üretimde insan faktörünün daha fazla irdelenmesi gerektiği anlaşılmıştır. Bu nedenlerle makineleşme ve teknolojik gelişmeler süreç içerisinde çalışma saatlerinin kısılmasını, insanların kendilerine daha fazla zaman ayırmasını sağlamıştır (Aktı, 2011, 110-120).

Temel hak ve özgürlükler ile düşünce ve ifade özgürlüğü gibi insanî değerler, demokrasilerde toplumun her kesimi için vazgeçilmez unsurlardandır. Ancak bu değerlerin gerçek hayatta bir anlam taşıyabilmesi için çalışmamızın ana konusu olan çocuk ve gençlerin eğitim, sağlık, gelir, sosyal güvenlik gibi temel sosyal hakları da garanti altına alınması gerekmektedir (Bilir, 2005, 67).

Türk Gençliği üzerine konuşan hemen herkesin ilk vurgusu, Türkiye genç bir nüfusa sahiptir. Türkiye'nin genç bir ülke olduğu ve bunun her fırsatta dile getirilmesi bir klişe olsa da aynı zamanda bir gerçeği de ifade ettiği söylenebilir. Bu ifadenin tekrarlanan başka bir ifade ile tamamlandığına da sıkça rastlanmaktadır. "Gençlik Türkiye'nin en büyük zenginliği ve potansiyelidir" (Çimen, 2009, 48).

Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Raporu (2008), Türkiye'deki gençlerin yaklaşık %40'ının atıl durumda bulunduğunu, işsizliğin gençler için bir numaralı sorun haline geldiğini ve eğitimle ilgili problemlerin de acil çözüm beklediğini ortaya koymuştur. Ayrıca raporda, Türkiye'de nasıl bir gençlik politikasının uygulanması konusunda da bilgiler sunulmakta ve Türkiye'nin gençlik sorunları karşısında halen sürdürmekte olduğu sorun odaklı ve sektörel temele dayalı yaklaşımdan vazgeçerek, kapsamlı bir gençlik politikası benimsemesi ve bunun izlenmesi için gerekli kurumların oluşturulması gerektiğinin altı çizilmektedir (www.tr.undp.org).

Türkiye'de gençler toplum hayatına katkıda bulunan, sosyal değişimde, ekonomik kalkınmada ve teknolojik yeniliklerde önemli birer temsilci olan, ideallerinin, hayallerinin, enerjilerinin ve vizyonlarının desteklenmesi gereken bir kesim olarak görülmelidir. Sadece spor alanında gençliğin var olduğu düşüncesi ise Türkiye'deki gençlik için yetersiz kalmaktadır. Spor örgütlerinin önemli rol oynadığı spor ile ilgili program ve projeler, çoğunlukla gençliğin fiziksel, bilişsel ve psikomotor gelişimi, çılgılık ve enerji dolu ergenlik devresini atlama için önemli rol oynamaktadır. Spor örgütleri içerisindeki spor yöneticileri tarafından verilen kararlar tek taraflı olabilmekte ve bu kararlar sonucunda gençliğin hareket etmek zorunda bırakılması her zaman için doğru ve yeterli olamamaktadır (Dermez, 2008, 46-52).

Gençliğin sesini duymanın, beklentilerini, isteklerini, ihtiyaçlarını sormanın ve karşılamanın, ülkemizin gelişmişlik ölçütlerinden biri olduğu ve gençliğimizin gelişimi ve mutluluğu için çok önemli olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle Türkiye'deki gençlik ve spor ile ilgili kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının düşünceleri, deneyimleri ve ortak işbirlikleri gençlik politikalarının gelişimi ve uygunluğu için büyük önem taşımaktadır (Dereli, 2013, 79-82).

Bu araştırma; gençlik merkezlerinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin sosyal beceri düzeylerini etkileyen demografik değişkenlere ilişkin verilere ulaşıldığında bu verilerin

sağlayacağı sonuçların yardımıyla gençlik politikasının yürütülmesi ile ilgili literatüre zenginlik katacağı düşünüldüğü için önem taşımaktadır.

Problem Durumu

Vygotsky, çocuğun kendi başına çevresi ile etkileşime girerek geliştirebileceği kapasitesinin dışında, çevresindeki yetişkinlerle ve diğer çocuklarla etkileşime girerek geliştirebileceği bir “gelişmeye açık alan” olduğundan bahsetmektedir. Bu durumda, eğer bir yetişkin çocuğun gelişimine yardım etmek istiyorsa çocuğun iki özelliğini belirlemelidir (Karasar, 2010, 56).

Birincisi, çocuğun, her hangi bir yetişkin yardımı olmaksızın problem çözme kapasitesini, gerçek gelişim düzeyini belirlemek; ikincisi ise yetişkinin rehberliğinde ne yapabildiğini belirlemektir. Eldeki araştırma sonuçlarına bakarsak, bir yetişkin ya da başka çocuklarla sistemli olarak çalışan çocuğun bilişsel gelişiminin ve diğer gelişim alanlarının ve özelliklerinin zenginleştiğini, beslendiğini, büyüdüğünü ve kapasitesinin en üst düzeylere çıktığını görebiliriz. Gençlik merkezleri bu noktada çocukların ve gençlerin diğer çocuk ve gençlerle etkileşime girdiği ve dolayısıyla sosyal ve iletişim becerilerinin geliştiği merkezlerdir (Oktay, 2002, 26).

Bütün bu bilgilerden yola çıkarak çalışmamızda sosyal beceri düzeyleri ele alınmıştır. Araştırmamızın problemi “Adıyaman İlindeki Gençlik Merkezinde Serbest Zaman Etkinliklerine Katılan Bireylerin Sosyal Beceri Düzeyleri Bazı Demografik Değişkenlerden Etkilenmekte midir?” ifadesidir.

Araştırmanın alt problemleri:

- 1- Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin cinsiyet değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 2- Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin öğrenim düzeyi değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 3- Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin anne öğrenim düzeyi değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 4- Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin baba öğrenim düzeyi değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 5- Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin anne meslek durumu değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 6- Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin baba meslek durumu değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

7- Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin aile aylık gelir durumu değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

8- Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin aktif olarak (lisanslı) spor yapma durumu değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

9- Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin yaş değişkenine ilişkin verileri ile sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Konusu

Bu araştırmanın konusu, Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin sosyal beceri düzeylerini kişisel bilgiler ve konuyla ilgili ölçek kullanarak, derleyerek ve tartışarak ortaya koymaktır.

Araştırma Hipotezleri

H1: Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin cinsiyet değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

H2: Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin öğrenim düzeyi değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

H3: Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin anne öğrenim düzeyi değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

H4: Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin baba öğrenim düzeyi değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

H5: Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin anne meslek durumu değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

H6: Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin baba meslek durumu değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

H7: Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin aile aylık gelir durumu değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

H8: Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin aktif olarak (lisanslı) spor yapma durumu değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

H9: Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin yaş değişkenine ilişkin verileri ile sosyal beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur.

Ölçek Formunun Hazırlanması ve Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak ölçek formu kullanılmıştır. Ölçek formu iki bölümden oluşmaktadır.

Ölçek formunun birinci bölümünde, Adıyaman ilindeki gençlik merkezinde serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerin sosyal beceri düzeyleri üzerinde etkisinin araştırıldığı cinsiyet, öğrenim düzeyi, ebeveyn (anne ve baba) öğrenim düzeyi, ebeveyn (anne ve baba) mesleğinin, aile aylık gelir, spor yapma durumu ve yaş değişkenlerinin yer aldığı “Kişisel Bilgi Formu” bulunmaktadır.

Ölçek formunun ikinci bölümünde, katılımcıların sosyal beceri düzeylerini belirlemeye yönelik ifadelerin yer aldığı “Sosyal Beceri Envanteri” bulunmaktadır.

Sosyal Beceri Envanteri (Kendini Tanımlama Envanteri)

Sosyal Beceri Envanteri "Social Skills Inventory-SSI", 1986 yılında Riggio tarafından geliştirilmiş ve 1989 yılında yeniden revize edilerek bugünkü şeklini almıştır. Sosyal Beceri Envanteri Yüksel (1997), tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Sosyal Beceri Envanteri temel sosyal becerileri ölçmek amacıyla küçük çapta hazırlanmış 90 maddelik kendini tanımlama (self-report) türünden bir ölçme aracıdır. SBE, envanter kitapçığında "Kendini Tanımlama Envanteri" olarak adlandırılmıştır. SBE, "kişilik" ve "sosyal psikoloji" araştırmaları için geliştirilmiştir (Yüksel, 1997).

Sosyal Beceri Envanteri'nin tamamı 90 maddeden ve her bir alt ölçek 15 maddeden oluşmaktadır. Sosyal Beceri Envanterine verilen tepkiler “Hiç benim gibi değil”, “Biraz benim gibi”, “Benim gibi”, “Oldukça benim gibi” ve “Tamamen benim gibi” olmak üzere 5’li likert tipindedir.

SBE, sosyal iletişim becerilerini duyuşsal ve sosyal olmak üzere iki seviyede ölçen altı alt ölçeği kapsar ve "anlatımcılık", "duyarlılık" ve "kontrol" her bir seviye 117 ile değerlendirilmektedir. Anlatımcılık, bireylerin birbirleriyle iletişim kurma becerisini; duyarlılık, bireylerin diğer bireylerden aldıkları mesajları yorumlama becerisini; kontrol ise, çeşitli sosyal durumlarda iletişimsel süreci düzenleme becerisini ifade etmektedir (Yüksel, 1997).

Sosyal Beceri Envanteri'nin altı alt ölçeği vardır (Yüksel, 1997). Bunlar;

1. Duyuşsal anlatımcılık (Emotional expressivity),
2. Duyuşsal duyarlılık (Emotional sensitivity),
3. Duyuşsal kontrol (Emotional control),

4. Sosyal anlatımcılık (Social expressivity),
5. Sosyal duyarlılık (Social sensitivity) ve
6. Sosyal kontrol (Social control)'dir.

Evren Çerçevesinin Oluşturulması ve Örneklem

Adıyaman Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı olan Gençlik Merkezindeki serbest zaman aktivitelerine katılan bireyler araştırmanın evrenini oluştururken örneklemi ise Adıyaman Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı olan gençlik merkezindeki serbest zaman etkinliklerine katılan bireylerden tesadüfi yolla seçilen 300 gönüllü katılımcı (\bar{X} yaş=23,81 \pm 7,2056) oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma grubunda yer alan katılımcılara araştırmanın amaçlarına yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış “Kişisel Bilgi Formu” ile “Sosyal Beceri Ölçeği” uygulanmıştır. Veri toplama araçlarının gençlik merkezlerinde uygulanabilmesi için Adıyaman Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü’nden izin alındıktan sonra, araştırmacı tarafından ilgili gerekli merkezlere gidilerek, araştırmacı bizzat katılımcılarla görüşmek suretiyle ölçek formunu uygulatmış, böylelikle birinci elden bilgilendirme de yapmıştır. Ayrıca araştırmanın amacıyla ilgili gerekli açıklamalar yapılmış, ölçme araçları katılımcılara dağıtıldıktan sonra ölçekleri doğru bir şekilde cevaplandırmaları sağlanmıştır.

Verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 23.0 paket programında yapılmıştır. Tanımlayıcı veri analizinde; frekans, yüzde, ortalama, standart sapma analizlerinden yararlanılmıştır. Sosyal beceri puan ortalamaları arasındaki istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların belirlenmesi amacıyla parametrik testlerden “T-Testi” ve “ANOVA” kullanılmıştır. Ayrıca değişkenler arası ilişkiyi değerlendirmede ise “Korelasyon Analizinden” yararlanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ve yorumlarda, $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde katılımcılara uygulatılmış olan ölçek formu sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. İstatistiksel analizlerden elde edilen veriler tablo haline getirilerek yorumlanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu’na İlişkin Bulgular:

Tablo 1. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kadın	127	42,3
Erkek	173	57,7
Toplam	300	100,0

Tablo 1’de araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir. Tablo 1 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan toplam 300 katılımcının

127'si kadın iken 173'ü erkektir. Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre erkek katılımcı sayısının kadın katılımcı sayısının yaklaşık 1,5 katı olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Araştırma Grubunun Eğitim Durumu Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Eğitim Durumu	N	%
İlköğretim	30	10,0
Lise	105	35,0
Üniversite	165	55,0
Toplam	300	100,0

Tablo 2'de araştırma grubunun eğitim durumu değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir. Tablo 2 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan toplam 300 katılımcının 30'u ilköğretim, 105'i lise ve 165'i üniversite mezunudur. Araştırma grubunun eğitim durumu değişkenine göz önüne alındığında üniversite mezunu olan katılımcıların ilköğretim mezunu olan katılımcılara göre 5,5 katı olduğu lise mezunu olan katılımcılara göre ise yaklaşık 1,5 katı olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Araştırma Grubunun Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Anne Eğitim Durumu	N	%
Okuryazar Değil	60	20,0
Okuryazar	40	13,3
İlkokul	94	31,3
Ortaokul	35	11,7
Lise	42	14,0
Üniversite (önlisans-lisans) ve üzeri (lisansüstü)	29	9,7
Toplam	300	100,0

Tablo 3'te araştırma grubunun anne eğitim durumu değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir. Tablo 3 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan toplam 300 katılımcının 60'ı okuryazar değil ve 40'ı okuryazar iken mezuniyet durumu değerlendirildiğinde; 94'ü ilkokul, 35'i ortaokul, 42'si lise ve 29'u ise üniversite (önlisans-lisans) ve üzeri (lisansüstü) mezunu olduğu ayrıca en yüksek frekansa sahip olan grup ilkokul iken en düşük frekansa sahip grup ise üniversite (önlisans-lisans) ve üzeri (lisansüstü) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Araştırma Grubunun Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Baba Eğitim Durumu	N	%
İlkokul	61	20,3
Ortaokul	45	15,0
Lise	76	25,3

Üniversite (önlisans + lisans) ve üzeri (lisansüstü)	64	21,3
Diğer (okuryazar + okuryazar değil)	54	18,0
Toplam	300	100,0

Tablo 4'te araştırma grubunun baba eğitim durumu değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir. Tablo 4 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan toplam 300 katılımcının 54'ünün diğer (okuryazar + okuryazar değil) iken mezuniyet durumu değerlendirildiğinde; 61'i ilkökul, 45'i ortaokul, 76'sı lise ve 64'ü ise üniversite (önlisans-lisans) ve üzeri (lisansüstü) mezunu olduğu ayrıca en yüksek frekansa sahip olan grup lise iken en düşük frekansa sahip grup ise ortaokul olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Araştırma Grubunun Anne Meslek Durumu Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Anne Meslek	N	%
Ev Hanımı	260	86,7
Diğer (çalışan + emekli)	40	13,3
Toplam	300	100,0

Tablo 5'te araştırma grubunun anne meslek durumu değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir. Tablo 5 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan toplam 300 katılımcının 40'ı diğer (çalışan + emekli) ve 260'ı ev hanımıdır. Araştırma grubunun anne meslek durumu değişkenine göre ev hanımı grubunun diğer (çalışan + emekli) grubunun 6,5 katı olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Araştırma Grubunun Baba Meslek Durumu Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Baba Meslek	N	%
Memur	89	29,7
Çiftçi	48	16,0
Esnaf	43	14,3
İşçi	37	12,3
Emekli	68	22,7
Diğer (işsiz)	15	5,0
Toplam	300	100,0

Tablo 6'da araştırma grubunun baba meslek durumu değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir. Tablo 6 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan toplam 300 katılımcının 15'i diğer (işsiz), 37'si işçi, 43'ü esnaf, 48'i çiftçi, 68'i emekli ve 89'u ise memurdur. Ayrıca en yüksek frekansa sahip olan grup memur iken en düşük frekansa sahip grup ise diğer (işsiz) olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Araştırma Grubunun Aile Aylık Gelir Durumu Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Aile Aylık Gelir Durumu	N	%
0-750 TL	22	7,3
751-1.500 TL	86	28,7
1.501-2.250 TL	65	21,7
2.251- 3.000 TL	88	29,3
3.001 ve üzeri TL	39	13,0
Toplam	300	100,0

Tablo 7’de araştırma grubunun aile aylık gelir durumu değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir. Tablo 7 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan toplam 300 katılımcının 22’si 0-750 TL, 39’u 3.001 ve üzeri TL, 65’i 1.501-2.250 TL, 86’sı 751-1.500 TL ve 88’i 2.251-3.000 TL aile aylık gelir durumuna sahiptir. Ayrıca en yüksek frekansa sahip olan grup 2.251-3.000 TL iken en düşük frekansa sahip grup ise 0-750 TL olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Araştırma Grubunun Aktif Olarak (Lisanslı) Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Aktif Olarak (Lisanslı) Spor Yapma Durumu	N	%
Evet	143	47,7
Hayır	157	52,3
Toplam	300	100,0

Tablo 8’de araştırma grubunun aktif olarak (lisanslı) spor yapma durumu değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir. Tablo 8 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan toplam 300 katılımcının 143’ü aktif olarak (lisanslı) spor yapıyor iken 157’si aktif olarak (lisanslı) spor yapmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca araştırma grubunun aktif olarak (lisanslı) spor yapma ve yapmama frekanslarının nispi olarak birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikleri

Yaş	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
N	22	26	31	44	20	31	22	9	27	8	10	4	6	7	1	1	2
%	7,3	8,7	10,3	14,7	6,7	10,3	7,3	3	9	2,7	3,3	1,3	2	2,3	0,3	0,3	0,7
Yaş	34	35	36	37	38	39	40	43	44	45	46	47	48	49	51	54	57
N	1	2	1	5	1	1	3	2	2	3	1	2	1	1	1	1	1
%	0,3	0,7	0,3	1,7	0,3	0,3	1	0,7	0,7	1	0,3	0,7	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Toplam	N=300																%=100,0
Veri Türü	Ortalama	Medyan	Standart Sapma	Minimum Değer	Maksimum Değer												
Yaş	23,810	22,000	7,2056	17,0	57,0												

Tablo 9’da araştırma grubunun yaş değişkenine göre tanımlayıcı istatistik sonuçları görülmektedir. Tablo 9 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan toplam 300 katılımcının ortalaması 23,81, ortanca değeri 22, minimum yaş değeri 17, maksimum yaş 57 ve standart sapması yaklaşık 7,21’dir. Ayrıca en yüksek frekansa sahip olan katılımcıların 20 (44 kişi) yaşındaki katılımcıların olduğu görülmektedir.

Sosyal Beceri Envanteri’ne (SBE) İlişkin Bulgular:

Araştırmanın bu bölümünde ölçek formunda yer alan Sosyal Beceri Envanteri’ne ait veriler tablo haline getirilerek yorumlanmıştır.

Tablo 10. Araştırma Grubunun SBE Alt Boyut Puanları ve Toplam Puan Tablosu

Ölçek Alt Boyutları	Ortalama	Medyan	Standart Sapma	Minimum Değer	Maksimum Değer
Duyuşsal Anlatıcılık	2,9158	2,9333	,31111	1,87	3,60
Duyuşsal Duyarlılık	3,4913	3,4667	,51576	2,13	4,80
Duyuşsal Kontrol	3,0042	3,0000	,34578	2,07	3,87
Sosyal Anlatıcılık	3,3469	3,3333	,47718	2,07	4,60
Sosyal Duyarlılık	3,2653	3,2000	,46576	2,13	4,47
Sosyal Kontrol	3,0738	3,0333	,50623	1,73	4,40
Sosyal Beceri Toplam	3,1829	3,1667	,22062	2,57	3,94

Tablo 10’da araştırma grubunun SBE alt boyut puanları ve ölçek toplam puanı görülmektedir. Tablo 10 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan toplam 300 katılımcının duyuşsal anlatıcılık puan ortalaması $2,9158 \pm 0,31111$; Duyuşsal Duyarlılık puan ortalaması $3,4913 \pm 0,51576$; Duyuşsal Kontrol puan ortalaması $3,0042 \pm 0,34578$; Sosyal Anlatıcılık puan ortalaması $3,3469 \pm 0,47718$; Sosyal Duyarlılık puan ortalaması $3,2653 \pm 0,46576$; Sosyal Kontrol puan ortalaması $3,0738 \pm 0,50623$ ve sosyal beceri toplam puan ortalaması $3,1829 \pm 0,22062$ olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Araştırma Grubunun SBE Puan Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem İçin T Testi Tablosu

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t	p
Duyuşsal Anlatıcılık	Kadın	127	2,9270	,31027	298	,532	,595
	Erkek	173	2,9076	,31237			

Duyuşsal	Kadın	127	3,4887	,55020	298	-,075	,940
Duyarlılık	Erkek	173	3,4933	,49057			
Duyuşsal	Kadın	127	2,9995	,34040	298	-,203	,839
Kontrol	Erkek	173	3,0077	,35062			
Sosyal	Kadın	127	3,3386	,52262	298	-,258	,797
Anlatımcılık	Erkek	173	3,3530	,44233			
Sosyal	Kadın	127	3,2761	,47504	298	,343	,732
Duyarlılık	Erkek	173	3,2574	,46005			
Sosyal Kontrol	Kadın	127	3,1123	,51542	298	1,131	,259
	Erkek	173	3,0455	,49898			
Sosyal Beceri	Kadın	127	3,1904	,21689	298	,502	,616
Toplam	Erkek	173	3,1774	,22379			

Tablo 11'e göre; cinsiyet değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklemeler için t testinde, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık ($t(298)=0,532$; $p>0.05$), duyuşsal duyarlılık ($t(298)=-0,075$; $p>0.05$), duyuşsal kontrol ($t(298)=-0,203$; $p>0.05$), sosyal anlatımcılık ($t(298)=-0,258$; $p>0.05$), sosyal duyarlılık ($t(298)=0,343$; $p>0.05$), sosyal kontrol ($t(298)=1,131$; $p>0.05$) ve sosyal beceri toplam ($t(298)=0,502$; $p>0.05$) kadın ve erkek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

Tablo 12. Araştırma Grubunun SBE Puan Ortalamalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Tablosu

Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Duyussal Anlatımcılık	Gruplar Arası	,326	2	,163	1,694	,186	-
	Gruplar İçi	28,614	297	,096			
	Toplam	28,940	299				
Duyussal Duyarlılık	Gruplar Arası	2,380	2	1,190	4,581	,011	Üni. > Lise
	Gruplar İçi	77,157	297	,260			
	Toplam	79,537	299				
Duyussal Kontrol	Gruplar Arası	,177	2	,089	,740	,478	-
	Gruplar İçi	35,573	297	,120			
	Toplam	35,750	299				
Sosyal Anlatımcılık	Gruplar Arası	,173	2	,086	,378	,686	-
	Gruplar İçi	67,910	297	,229			
	Toplam	68,083	299				
Sosyal Duyarlılık	Gruplar Arası	,595	2	,297	1,375	,255	-
	Gruplar İçi	64,267	297	,216			
	Toplam	64,862	299				
Sosyal Kontrol	Gruplar Arası	1,204	2	,602	2,371	,095	-

	Gruplar İçi	75,421	297	,254			
	Toplam	76,625	299				
Sosyal Beceri Toplam	Gruplar Arası	,052	2	,026	,528	,590	-
	Gruplar İçi	14,502	297	,049			
	Toplam	14,554	299				

Tablo 12 incelendiğinde; eğitim durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık ($F(2-297)=1,694$; $p>0.05$), duyuşsal kontrol ($F(2-297)=0,74$; $p>0.05$), sosyal anlatımcılık ($F(2-297)=0,378$; $p>0.05$), sosyal duyarlılık ($F(2-297)=1,375$; $p>0.05$), sosyal kontrol ($F(2-297)=2,371$; $p>0.05$) ve sosyal beceri toplam ($F(2-297)=0,528$; $p>0.05$) ilköğretim, lise ve üniversite puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Fakat SBE duyuşsal duyarlılık alt boyutu ilköğretim, lise ve üniversite puan ortalamalarının en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu gözlenmektedir ($F(2-297)=4,581$; $p<0.05$). Eğitim durumu değişkenine göre anlamlı fark olan grupların belirlenmesi için yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılığın lise ve üniversite arasında olup üniversite lehinde olduğu görülmektedir (üniversite > lise).

Tablo 13. Araştırma Grubunun SBE Puan Ortalamalarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Tablosu

Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Duyussal Anlatımcılık	Gruplar Arası	,255	5	,051	,522	,759	-
	Gruplar İçi	28,685	294	,098			
	Toplam	28,940	299				
Duyussal Duyarlılık	Gruplar Arası	,899	5	,180	,673	,645	-
	Gruplar İçi	78,638	294	,267			
	Toplam	79,537	299				
Duyussal Kontrol	Gruplar Arası	,436	5	,087	,726	,604	-
	Gruplar İçi	35,314	294	,120			
	Toplam	35,750	299				
Sosyal Anlatımcılık	Gruplar Arası	,391	5	,078	,340	,889	-
	Gruplar İçi	67,692	294	,230			
	Toplam	68,083	299				
Sosyal Duyarlılık	Gruplar Arası	,739	5	,148	,677	,641	-
	Gruplar İçi	64,123	294	,218			
	Toplam	64,862	299				
Sosyal Kontrol	Gruplar Arası	,925	5	,185	,718	,610	-
	Gruplar İçi	75,700	294	,257			
	Toplam	76,625	299				

Sosyal Beceri Toplam	Gruplar Arası	,154	5	,031	,630	,677	-
	Gruplar İçi	14,400	294	,049			
	Toplam	14,554	299				

Tablo 13 incelendiğinde; anne eğitim durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık ($F(5-294)=0,522$; $p>0,05$), duyuşsal duyarlılık ($F(5-294)=0,673$; $p>0,05$), duyuşsal kontrol ($F(5-294)=0,726$; $p>0,05$), sosyal anlatımcılık ($F(5-294)=0,340$; $p>0,05$), sosyal duyarlılık ($F(5-294)=0,677$; $p>0,05$), sosyal kontrol ($F(5-294)=0,718$; $p>0,05$) ve sosyal beceri toplam ($F(5-294)=0,630$; $p>0,05$) okuryazar değil, okuryazar, ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite (önlisans-lisans) ve üzeri (lisansüstü) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

Tablo 14. Araştırma Grubunun SBE Puan Ortalamalarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Tablosu

Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Duyussal Anlatımcılık	Gruplar Arası	,385	4	,096	,993	,412	-
	Gruplar İçi	28,556	295	,097			
	Toplam	28,940	299				
Duyussal Duyarlılık	Gruplar Arası	1,070	4	,267	1,005	,405	-
	Gruplar İçi	78,468	295	,266			
	Toplam	79,537	299				
Duyussal Kontrol	Gruplar Arası	,415	4	,104	,867	,484	-
	Gruplar İçi	35,335	295	,120			
	Toplam	35,750	299				
Sosyal Anlatımcılık	Gruplar Arası	,478	4	,119	,521	,720	-
	Gruplar İçi	67,605	295	,229			
	Toplam	68,083	299				
Sosyal Duyarlılık	Gruplar Arası	,351	4	,088	,401	,808	-
	Gruplar İçi	64,511	295	,219			
	Toplam	64,862	299				
Sosyal Kontrol	Gruplar Arası	1,429	4	,357	1,402	,233	-
	Gruplar İçi	75,196	295	,255			
	Toplam	76,625	299				
Sosyal Beceri Toplam	Gruplar Arası	,102	4	,026	,521	,720	-
	Gruplar İçi	14,452	295	,049			
	Toplam	14,554	299				

Tablo 14 incelendiğinde; baba eğitim durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak

için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık ($F(4-295)=0,993$; $p>0.05$), duyuşsal duyarlılık ($F(4-295)=1,005$; $p>0.05$), duyuşsal kontrol ($F(4-295)=0,867$; $p>0.05$), sosyal anlatımcılık ($F(4-295)=0,521$; $p>0.05$), sosyal duyarlılık ($F(4-295)=0,401$; $p>0.05$), sosyal kontrol ($F(4-295)=1,402$; $p>0.05$) ve sosyal beceri toplam ($F(4-295)=0,521$; $p>0.05$) diğer (okuryazar + okuryazar değil), ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite (önlisans-lisans) ve üzeri (lisansüstü) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

Tablo 15. Araştırma Grubunun SBE Puan Ortalamalarının Anne Meslek Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem İçin T Testi Tablosu

Alt Boyutlar	Anne Meslek	N	Ort.	Standart Sapma	sd	t	p
Duyuşsal Anlatımcılık	Ev Hanımı	260	2,9011	,05254	298	-2,105	,036
	Diğer (çalışan + emekli)	40	3,0117	,04671			
Duyuşsal Duyarlılık	Ev Hanımı	260	3,5010	,08764	298	,829	,408
	Diğer (çalışan + emekli)	40	3,4283	,08961			
Duyuşsal Kontrol	Ev Hanımı	260	3,0026	,05882	298	-,211	,833
	Diğer (çalışan + emekli)	40	3,0150	,05296			
Sosyal Anlatımcılık	Ev Hanımı	260	3,3554	,08110	298	,786	,433
	Diğer (çalışan + emekli)	40	3,2917	,07670			
Sosyal Duyarlılık	Ev Hanımı	260	3,2672	,07923	298	,175	,861
	Diğer (çalışan + emekli)	40	3,2533	,07729			
Sosyal Kontrol	Ev Hanımı	260	3,0733	,08612	298	-,039	,969
	Diğer (çalışan + emekli)	40	3,0767	,08655			
Sosyal Beceri Toplam	Ev Hanımı	260	3,1834	,03753	298	,106	,916
	Diğer (çalışan + emekli)	40	3,1794	,03755			

Tablo 15'e göre; anne meslek durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklem için t testinde, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal duyarlılık ($t(298)=0,829$; $p>0.05$), duyuşsal kontrol ($t(298)=-0,211$; $p>0.05$), sosyal anlatımcılık ($t(298)=0,786$; $p>0.05$), sosyal duyarlılık ($t(298)=0,175$; $p>0.05$), sosyal kontrol ($t(298)=-0,039$; $p>0.05$) ve sosyal beceri toplam ($t(298)=0,106$; $p>0.05$) ev hanımı ve diğer (çalışan+emekli) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Fakat SBE duyuşsal anlatımcılık alt boyutu ev hanımı ve diğer (çalışan+emekli) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu gözlenmekte olup bu anlamlı farklılığın diğer (çalışan+emekli) lehinde olduğu görülmektedir ($t(298)=-2,105$; $p<0.05$).

Tablo 16. Araştırma Grubunun SBE Puan Ortalamalarının Baba Meslek Durum Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Tablosu

Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamli Fark
Duyussal Anlatımcılık	Gruplar Arası	,622	5	,124	1,291	,268	-
	Gruplar İçi	28,318	294	,096			
	Toplam	28,940	299				
Duyussal Duyarlılık	Gruplar Arası	4,104	5	,821	3,199	,008	Diğer>Memur, Diğer>Çiftçi Diğer>Esnaf, Diğer>Emekli
	Gruplar İçi	75,434	294	,257			
	Toplam	79,537	299				
Duyussal Kontrol	Gruplar Arası	,202	5	,040	,335	,892	-
	Gruplar İçi	35,548	294	,121			
	Toplam	35,750	299				
Sosyal Anlatımcılık	Gruplar Arası	1,947	5	,389	1,731	,127	-
	Gruplar İçi	66,136	294	,225			
	Toplam	68,083	299				
Sosyal Duyarlılık	Gruplar Arası	3,174	5	,635	3,025	,011	Diğer>Çiftçi
	Gruplar İçi	61,688	294	,210			
	Toplam	64,862	299				
Sosyal Kontrol	Gruplar Arası	1,242	5	,248	,969	,437	-
	Gruplar İçi	75,383	294	,256			
	Toplam	76,625	299				
Sosyal Beceri Toplam	Gruplar Arası	,636	5	,127	2,686	,022	Diğer>Memur, Diğer>Çiftçi Diğer>Esnaf, Diğer>Emekli
	Gruplar İçi	13,918	294	,047			
	Toplam	14,554	299				

Tablo 16 incelendiğinde; baba meslek durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık ($F(5-294)=1,291$; $p>0.05$), duyuşsal kontrol ($F(5-294)=0,335$; $p>0.05$), sosyal anlatımcılık ($F(5-294)=1,731$; $p>0.05$) ve sosyal kontrol ($F(5-294)=0,969$; $p>0.05$) memur, çiftçi, esnaf, işçi, emekli ve diğer (işsiz) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Fakat SBE duyuşsal duyarlılık ($F(5-294)=3,199$; $p<0.05$) ve sosyal duyarlılık ($F(5-294)=3,025$; $p<0.05$) alt boyutları ve sosyal beceri toplam ($F(5-294)=2,686$; $p<0.05$) memur, çiftçi, esnaf, işçi, emekli ve diğer (işsiz) puan ortalamalarının en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu gözlenmektedir. Baba meslek durumu değişkenine göre anlamlı fark olan grupların belirlenmesi için yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların SBE duyuşsal duyarlılık (Diğer (işsiz)>Memur; Diğer (işsiz)>Çiftçi; Diğer (işsiz)>Esnaf; Diğer (işsiz);Emekli) ve sosyal duyarlılık (Diğer (işsiz)>Çiftçi) alt boyutları ve

sosyal beceri toplam (Diğer (işsiz)>Memur; Diğer (işsiz)>Çiftçi; Diğer (işsiz)>Esnaf; Diğer (işsiz)>Emekli) puanlarında olup Diğer (işsiz) lehinde olduğu görülmektedir.

Tablo 17. Araştırma Grubunun SBE Puan Ortalamalarının Aile Aylık Gelir Durumu Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Tablosu

Alt Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Duyusal Anlatıcılık	Gruplar Arası	,039	4	,010	,100	,982	-
	Gruplar İçi	28,901	295	,098			
	Toplam	28,940	299				
Duyusal Duyarlılık	Gruplar Arası	1,192	4	,298	1,122	,346	-
	Gruplar İçi	78,345	295	,266			
	Toplam	79,537	299				
Duyusal Kontrol	Gruplar Arası	1,246	4	,312	2,663	,033	3.001 ve üzeri TL > 2.251 - 3.000 TL
	Gruplar İçi	34,504	295	,117			
	Toplam	35,750	299				
Sosyal Anlatıcılık	Gruplar Arası	,321	4	,080	,349	,845	-
	Gruplar İçi	67,762	295	,230			
	Toplam	68,083	299				
Sosyal Duyarlılık	Gruplar Arası	,624	4	,156	,717	,581	-
	Gruplar İçi	64,237	295	,218			
	Toplam	64,862	299				
Sosyal Kontrol	Gruplar Arası	1,331	4	,333	1,304	,269	-
	Gruplar İçi	75,294	295	,255			
	Toplam	76,625	299				
Sosyal Beceri Toplam	Gruplar Arası	,143	4	,036	,729	,572	-
	Gruplar İçi	14,411	295	,049			
	Toplam	14,554	299				

Tablo 17 incelendiğinde; aile aylık gelir durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü ANOVA sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatıcılık ($F(4-295)=0,100$; $p>0,05$), duyuşsal duyarlılık ($F(4-295)=1,122$; $p<0,05$), sosyal anlatıcılık ($F(4-295)=0,349$; $p>0,05$), sosyal duyarlılık ($F(4-295)=0,717$; $p>0,05$), sosyal kontrol ($F(4-295)=1,304$; $p>0,05$) ve sosyal beceri toplam ($F(4-295)=0,729$; $p>0,05$) 0-750 TL, 751-1.500 TL, 1.501-2.250 TL, 2.251- 3.000 TL ve 3.001 ve üzeri TL puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Fakat SBE duyuşsal kontrol alt boyutu 0-750 TL, 751-1.500 TL, 1.501-2.250 TL, 2.251- 3.000 TL ve 3.001 ve üzeri TL puan ortalamalarının en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu gözlenmektedir ($F(4-295)=2,663$; $p<0,05$). Aile aylık gelir durumu değişkenine göre anlamlı fark olan grupların belirlenmesi için yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılığın 2.251 - 3.000 TL ve 3.001 ve üzeri TL arasında olup 3.001 ve üzeri TL lehinde olduğu görülmektedir (3.001 ve üzeri TL > 2.251 - 3.000 TL).

Tablo 18. Araştırma Grubunun SBE Puan Ortalamalarının Aktif Olarak (Lisanslı) Spor Yapma Durumu Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem İçin T Testi Tablosu

Alt Boyutlar	Spor Yapma Durumu	N	Ort.	Standart Sapma	sd	t	p
Duyuşsal Anlatımcılık	Evet	143	2,9354	,30218	298	1,144	,254
	Hayır	157	2,8943	,32030			
Duyuşsal Duyarlılık	Evet	143	3,5305	,50082	298	1,258	,209
	Hayır	157	3,4556	,52806			
Duyuşsal Kontrol	Evet	143	3,0168	,34016	298	,600	,549
	Hayır	157	2,9928	,35152			
Sosyal Anlatımcılık	Evet	143	3,3804	,44944	298	1,162	,246
	Hayır	157	3,3163	,50059			
Sosyal Duyarlılık	Evet	143	3,3114	,46558	298	1,640	,102
	Hayır	157	3,2234	,46341			
Sosyal Kontrol	Evet	143	3,1359	,50439	298	2,241	,026
	Hayır	157	3,0056	,50117			
Sosyal Beceri Toplam	Evet	143	3,2184	,21940	298	,520	,604
	Hayır	157	3,1480	,22224			

Tablo 18'e göre; aktif olarak (lisanslı) spor yapma durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklem için t testinde, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık ($t(298)= 1,144$; $p>0.05$), duyuşsal duyarlılık ($t(298)= 1,258$; $p>0.05$), duyuşsal kontrol ($t(298)=0,600$; $p>0.05$), sosyal anlatımcılık ($t(298)=1,162$; $p>0.05$), sosyal duyarlılık ($t(298)= 1,640$; $p>0.05$) ve sosyal beceri toplam ($t(298)=0,520$; $p>0.05$) aktif olarak lisanslı spor yapan ve yapmayan gruplarına ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Fakat SBE'nin sosyal kontrol alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup bu farklılığın spor yapan grup lehinde olduğu görülmektedir ($t(298)= 2,241$; $p<0.05$).

Tablo 19. Araştırma Grubunun SBE Puan Ortalamaları ile Yaş Değişkeni Arasındaki Korelasyon Analizleri Tablosu

	Duy. Anla.	Duy. Duyu.	Duy Kont.	Sos. Anla.	Sos. Duyu.	Sos. Kont.	Sosyal Beceri Toplam
r	,001	-,156	-,177	-,047	,003	,020	-,115
p	,995	,007	,002	,416	,964	,727	,046
N	300	300	300	300	300	300	300

Tablo 19'a göre; araştırma grubunun yaş değişkeni ile SBE puan ortalamaları arasındaki ilişkiler incelendiğinde katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık ($r=0,001$; $p>0.05$), sosyal anlatımcılık ($r=-0,047$; $p>0.05$), sosyal duyarlılık ($r=0,003$; $p>0.05$) ve sosyal kontrol ($r=0,020$; $p>0.05$) puan ortalamaları ile yaş değişkeni arasında her bir ölçek boyutu için istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Fakat SBE'nin

duyuşsal duyarlılık ($r=-0,156$; $p<0.05$) ve duyuşsal kontrol ($r=-0,177$; $p<0.05$) alt boyutları ve sosyal beceri toplam ($r=-0,115$; $p<0.05$) puan ortalamaları ile yaş değişkeni arasında her bir ölçek boyutu için istatistiksel olarak negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde araştırma bulgularının, Adıyaman Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı olan Gençlik Merkezlerine katılanların sosyal beceri puan ortalamalarının; cinsiyet, eğitim, anne eğitim, baba eğitim, anne mesleği, baba mesleği, aile gelir seviyesi ve aktif olarak (lisanslı) spor yapma durumları değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların ayrıca yaş değişkeni ile sosyal beceri puan ortalamaları arasındaki istatistiksel olarak anlamlı ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmaya ait sonuç ve yorumlara yer verilmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, cinsiyet değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan istatistiksel analiz sonuçları göz önüne alındığında, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol ve sosyal beceri toplam kadın ve erkek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

Cinsiyet değişkenine göre sosyal beceri düzeyleri göz önüne alınarak literatür incelendiğinde; Tekin ve diğerleri (2006), beden eğitimi öğretmenlerinin, Öztürk ve Şahin (2007), 9–13 yaş gurubu sporcu öğrencilerin cinsiyetleri ile Sosyal Yetkinlik Ölçeği alt boyut ve toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını bildirmişlerdir. Bu çalışmalar araştırma bulgularımızı destekler niteliktedir.

Fakat cinsiyet değişkeni göz önüne alındığında orta öğretimde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada, bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre toplam sosyal beceri puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Aktı, 2011). İlköğretim öğrencileri üzerinde yapılan bazı çalışmalarda kız çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin erkek çocuklarından daha yüksek olduğu (Meijer ve ark., 2000; Balkıs ve ark., 2005), bazı çalışmalarda ise erkek çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin kız çocuklarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Kapıkıran ve ark., 2006). Avsar (2004), Avsar ve Öztürk (2007), Deniz (2002) ve Banjou (2004) tarafından yapılan çalışmalarda ise cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılıklar tespit edilmiş olup araştırmamız ile örtüşmeyen sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma bulgularına göre, eğitim durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol ve sosyal beceri toplam ilköğretim, lise ve üniversite puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Fakat SBE duyuşsal duyarlılık alt boyutu ilköğretim, lise ve üniversite puan ortalamalarının en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu gözlenmektedir. Eğitim durumu değişkenine göre anlamlı fark olan grupların belirlenmesi için yapılan analizler sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılığın lise ve üniversite arasında olup üniversite grubu lehinde olduğu görülmektedir.

Katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre sosyal beceri düzeyleri göz önüne alınarak ilgili literatür incelendiğinde: Gezer'in (2010) farklı spor branşlarındaki sporcuların sosyal beceri düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği çalışmasında; öğrenim durumu değişkenine göre, sosyal becerilerden duyuşsal duyarlılık boyutunda lise mezunu olan sporculara kıyasla üniversite mezunu olan sporcuların daha yüksek sosyal beceri düzeyine sahip olduğu görülmekte iken sosyal becerilerin diğer alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Gezer (2010) tarafından yapılan çalışmanın bu sonucu araştırma bulgularımızı destekler niteliktedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, anne eğitim durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü varyans sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol ve sosyal beceri toplam okuryazar değil, okuryazar, ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite (önlisans-lisans) ve üzeri (lisansüstü) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, baba eğitim durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol ve sosyal beceri toplam diğer (okuryazar + okuryazar değil), ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite (önlisans-lisans) ve üzeri (lisansüstü) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

Ebeveyn (anne + baba) eğitim durumu değişkenine göre sosyal beceri düzeyleri göz önüne alınarak literatür incelendiğinde; okul öncesi eğitim alan ve almayan çocuklar üzerinde yapılan bir çalışmada, annenin eğitim durumu yükseldikçe çocukların da sosyal beceri düzeylerinin anlamlı derecede yükseldiği, buna karşılık baba eğitim durumunun çocuklarda sosyal beceri düzeyini etkilemediği tespit edilmiştir (Erbay, 2008). 12-14 yaş grubu ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada da anne ve babanın eğitim düzeyinin çocuklarda sosyal uyum ve iletişim becerilerini etkilemediği tespit edilmiştir (Türkel, 2010). Kırılmazkaya (2010) öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada baba öğrenim durumu, gruplar arasında sosyal beceri puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark oluşturmamıştır. Bu çalışmalara paralel olarak Yoldaş ve Seven (2007) Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyal Becerileri Düzeylerinin İncelenmesi adlı çalışmalarında, sosyal beceri düzeyleri anne ve babanın öğrenim durumuna göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Bu sonuçlar araştırmamızın bulgularını destekler niteliktedir. Fakat literatürde araştırma bulgularımız ile örtüşmeyen çalışmalar da mevcuttur. Bunlar: Anneleri lise ve üniversite mezunu olan çocukların anneleri ilkokul mezunu olan çocuklara göre daha yüksek sosyal beceri düzeyine sahip oldukları bulunmuştur (Orçan, 2004); Üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmada; üniversite öğrencilerinin sosyal becerilerinde anne ve baba eğitim seviyesine göre anlamlı farklılıkların gözlemlendiği, babalarının ve annelerinin eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin sosyal becerileri düzeylerinin daha yüksek ortalamalara sahip olduğunu belirlemiştir (Dicle, 2006).

Araştırma bulgularına göre, anne meslek durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık,

sosyal kontrol ve sosyal beceri toplam ev hanımı ve diğer (çalışan+emekli) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Fakat SBE duyuşsal anlatımcılık alt boyutu ev hanımı ve diğer (çalışan+emekli) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu gözlenmekte olup bu anlamlı farklılığın diğer (çalışan+emekli) lehinde olduğu görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, baba meslek durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık ve sosyal kontrol memur, çiftçi, esnaf, işçi, emekli ve diğer (işsiz) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Fakat SBE duyuşsal duyarlılık ve sosyal duyarlılık alt boyutları ve sosyal beceri toplam memur, çiftçi, esnaf, işçi, emekli ve diğer (işsiz) puan ortalamalarının en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu gözlenmektedir. Baba meslek durumu değişkenine göre anlamlı fark olan grupların belirlenmesi için yapılan çoklu karşılaştırma testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların SBE duyuşsal duyarlılık (Diğer (işsiz)>Memur; Diğer (işsiz)>Çiftçi; Diğer (işsiz)>Esnaf; Diğer (işsiz);Emekli) ve sosyal duyarlılık (Diğer (işsiz)>Çiftçi) alt boyutları ve sosyal beceri toplam (Diğer (işsiz)>Memur; Diğer (işsiz)>Çiftçi; Diğer (işsiz)>Esnaf; Diğer (işsiz)>Emekli) puanlarında olup Diğer (işsiz) lehinde olduğu görülmektedir.

Ebeveyn (anne + baba) meslek değişkeni sosyal beceri düzeyine etkisi ile ilgili literatür incelendiğinde: Öğretmen adayları ile yapılan çalışma sonuçlarına göre anne ve baba meslek değişkenlerinin sosyal beceri üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Akpınar, 2014). Fakat sosyal beceri ve sosyal gelişim özellikleri üzerinde ebeveyn (anne + baba) mesleği değişkeninin yanında sosyal çevre ve öğrenmenin de etkili olabileceği düşünülebilir. Bu nedenle çocukların sosyal beceri düzeyleri üzerinde ebeveyn (anne + baba) mesleği unsurunun yanında diğer çevresel ve kişisel unsurların da etkili olduğu söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre, aile aylık gelir durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol ve sosyal beceri toplam 0-750 TL, 751-1.500 TL, 1.501-2.250 TL, 2.251- 3.000 TL ve 3.001 ve üzeri TL puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Fakat SBE duyuşsal kontrol alt boyutu 0-750 TL, 751-1.500 TL, 1.501-2.250 TL, 2.251- 3.000 TL ve 3.001 ve üzeri TL puan ortalamalarının en az ikisi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olduğu gözlenmektedir. Aile aylık gelir durumu değişkenine göre anlamlı fark olan grupların belirlenmesi için yapılan istatistiksel analizler sonucunda anlamlı farklılığın 2.251 - 3.000 TL ve 3.001 ve üzeri TL arasında olup 3.001 ve üzeri TL lehinde olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgulara göre ailelerin gelir durumunun alt boyut düzeylerinden sadece duyuşsal kontrolü etkilemekte iken diğer sosyal beceri alt boyutları ve toplam düzeyleri etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulgularımızı destekleyen benzer bir çalışmada, ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin sosyo-ekonomik özelliklerinin sosyal beceri düzeyini etkilemediği bulunmuştur (Coşkun ve Samancı, 2012). Bulgularımızı destekler nitelikteki bir başka çalışmada; ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeyinin aile gelir düzeyinden etkilenmediği bulunmuştur (Süt, 2014). Fakat ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir

çalışmada ise gelir durumu düşük olan öğrencilerin kişilik puanları, gelir durumu yüksek olan öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır (Küçük, 2012). Araştırma bulgularımızla çelişen diğer çalışmalarda: Ailenin gelir düzeyi yükseldikçe çocukların sosyal beceri düzeylerinin de yükseldiği ifade edilmiştir (Peisner-Feinberg ve ark., 2001); İlköğretim öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir çalışmada, ailelerinin gelir durumu yüksek olan öğrencilerin gelir durumu orta ve düşük olan öğrencilere göre daha fazla olumlu sosyal beceri davranışlar sergiledikleri bulunmuştur (Balyan, 2009). Balyan (2009) tarafından yapılan çalışmada gelir durumu düşük olan öğrencilerin de gelir durumu orta ve iyi olan öğrencilere göre daha yüksek olumsuz sosyal beceri davranışları gösterdikleri belirlenmiştir; Ailenin ekonomik gelir düzeyi ile çocukların sosyal beceri özellikleri arasındaki ilişkinin incelendiği diğer bir çalışmada, gelir düzeyi düşük olan ailelerin birçok sıkıntı yaşadıkları ve yaşanan bu sıkıntıların çocukların sosyal gelişimlerini olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir (Mistry ve ark., 2002).

Araştırma bulgularına göre, aktif olarak (lisanslı) spor yapma durumu değişkenine göre araştırma grubunun SBE puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan istatistiksel analizler sonucunda, katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık ve sosyal beceri toplam aktif olarak lisanslı spor yapan ve yapmayan gruplarına ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir. Fakat SBE'nin sosyal kontrol alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olup bu farklılığın spor yapan grup lehinde olduğu görülmektedir. Ayrıca istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların gözlemlenemediği bütün boyutlarda da SBE puan ortalamaları spor yapan grup lehinde olduğu gözlenmektedir.

Aktif olarak (lisanslı) spor yapma değişkenine göre bireyin sosyalleşmesi ve sosyal beceri düzeyleri ile ilgili alanyazın araştırıldığında: Spor, bireyin biyolojik kökenli içgüdülerinden kaynaklanan dürtülerin hedefe ulaşmasını sağlarken, aynı zamanda temel gereksinmelerini de karşılayan bir davranış biçimidir. Amacı ise, bireysel, toplumsal ya da ekonomik olabilir. Spor yapmak sadece fiziksel bir uğraş olmayıp, aynı zamanda bireyin sosyalleşmesinde ve topluma uyum sağlama sürecinde bir araçtır. O halde spor ortamındaki etkileşim, duyguların boşalımı ve kontrolü için uygun olanaklar sağlar. Sportif etkinliklere katılan birey, hareketler aracılığıyla kendini ifade etme olanağı bulur. Olumsuz davranışlar olarak nitelendirilen saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık gibi duyguların boşalmasını ve olumsuz duyguları kontrol edebilmeyi öğrenir. Böylece uyum sağlama sürecine de olumlu etki yapmış olur. Aynı zamanda spor, nörovegetatif sinir sistemi üzerine olumlu etki yaparak bu sistemin dengeli bir şekilde çalışmasını sağlar. Böylece aşırı heyecanların, saldırganlık duygularının, sinirlilik hallerinin giderilmesine yardımcı olur. Sporda kazanılan başarılar, kendine güveni artırır (Feist,1990; Kuru, 2003).

Aktif olarak (lisanslı) spor yapma değişkenine göre bireyin sosyal beceri düzeylerinin incelendiği çalışmalarda: Fiziksel egzersiz ile sosyal yetkinlik beklentisi ilişkisini ele alan araştırmalara sıklıkla rastlanılmaktadır. Bu çalışmaların çoğunda, düzenli egzersiz programlarına devam eden bireylerin sosyal yetkinlik beklentilerinin arttığı, öz saygılarının olumlu yönde geliştiği, sorumluluk alma ve verilen görevleri yerine getirmede daha başarılı oldukları vurgulanmaktadır (Fontane, 1996; Guavin ve Spence, 1996; Mc Auley ve ark., 1997). Hoffstetter ve ark. (1990), erken yaşta spora başlayan bireyler üzerinde yaptıkları çalışmada; ilköğretim 6-14 yaş, orta öğretim 15-18 yaş ve yüksek öğretimde spora başlayanları incelemişler ve yetişkinlerin düzenli olarak yaptıkları egzersizle, sosyal öğrenme ve spor faaliyetlerinin sosyal yetkinlik beklentisi ile ilişkisini ortaya koymuşlardır. Allison ve

ark. (1999), 9-11 yaşları arasında olan öğrencilerin, fiziksel aktiviteye katılmaları, beden eğitimi dersleri, diğer okullarla olan aktiviteleri, engellerin farkında olma ve aşabilme, okul dışındaki faaliyetleri ile sosyal yetkinlik beklentisi arasındaki ilişkiyi incelemişler ve fiziksel aktiviteye katılım ile sosyal yetkinlik beklentisi arasında anlamlı ilişki olduğunu vurgulamışlardır. Reynolds ve ark. (1990) ise düzenli fiziksel aktivitenin, yaşam kalitesini, diğer psikolojik değişkenleri olumlu yönde etkilediğini belirterek, egzersizin 62 sosyal yetkinlik beklentisi, stres ve sosyal etkenler üzerinde olumlu etkisi olduğunu vurgulamışlardır. Ryan ve Dzewaltowski (2002), 6. ve 7. Sınıf öğrencilerin bedensel aktivite yoluyla kendilerine olan güvenlerinin arttığı, bedensel aktivitedeki engellerin üstesinden geldikleri, aktif olmak, kendilerine çevre bulmak ve oluşturmak için diğer arkadaşlarını davet ettiklerini, girişken olduklarını saptamışlardır.

Sonuç olarak aktif olarak (lisanslı) spor yapma durumu ile ilgili adı geçen çalışmalar göz önüne alındığında spor yapmanın kişilerin sosyalleşmesi ve sosyal beceri düzeylerinin artmasına katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların sosyal beceri puan ortalamaları farklı sosyo-ekonomik ve sosyo-demografik çevrede yetiştiği göz önüne alınarak yorum yapıldığında araştırma bulgularımızdan SBE'nin yalnızca bir alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmasına rağmen SBE'nin tüm boyutlarında puan ortalamalarının spor yapan grup lehinde olduğu görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, araştırma grubunun yaş değişkeni ile SBE puan ortalamaları arasındaki ilişkiler incelendiğinde katılımcıların sosyal beceri alt boyutlarından duyuşsal anlatımcılık, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık ve sosyal kontrol puan ortalamaları ile yaş değişkeni arasında her bir ölçek boyutu için istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Fakat SBE'nin duyuşsal duyarlılık ve duyuşsal kontrol alt boyutları ve sosyal beceri toplam puan ortalamaları ile yaş değişkeni arasında her bir ölçek boyutu için istatistiksel olarak negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre, yaş değişkeni arttıkça SBE'nin alt boyutlarından olan duyuşsal duyarlılık ve duyuşsal kontrol ve sosyal beceri toplam puan ortalamalarının azaldığı sonucuna varılmaktadır.

Yaş değişkenine göre SBE puan ortalamaları arasındaki ilişkiler açısından literatür incelendiğinde; yapılan bazı çalışmalarda, çocuklarda kişilik gelişiminin yaş ile ilişkili olduğu ve farklı yaş gruplarında bulunan çocukların kişilik düzeylerinin farklı oranlarda olduğu belirtilmiştir (Küçük, 2012). 15-18, 23-26 ve 27+ yaş grubu sporcuların duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık ve sosyal kontrol sosyal beceri alt boyutlarının incelendiği bir çalışmada, sporcuların yaşları arttıkça duyuşsal anlatımcılık alt boyutunun da arttığı tespit edilmiştir (Gezer, 2010). Ayrıca Gezer (2010) tarafından; 19-22 yaş aralığındaki sporcuların diğer yaş gruplarındaki sporculara göre sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık sosyal beceri alt boyutların daha yüksek olduğu bulunmuştur. Buna karşılık sporcuların yaşlarının duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal kontrol alt boyutlarını etkilemediği belirtilmiştir (Gezer, 2010). 12-14 yaş grubunda bulunan ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan benzer çalışmada, öğrencilerin sosyal uyum, aile uyumu ve iletişim becerilerinin yaş gruplarına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir (Türkel, 2010). Ortaöğretim öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmanın bulgularına göre; yaş gruplarına göre katılımcıların sosyal anlatımcılık ve sosyal kontrol alt boyutlarına ait puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu, diğer alt boyutlar ve toplam sosyal beceri puanlarının ise yaş gruplarına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir (Süt, 2014).

Yaş değişkenine göre literatürde yer alan diğer araştırma sonuçları ile çalışma bulgularımızın kısmen örtüşmekte olduğu görülmektedir. Bireylerde fiziksel, fizyolojik ya da biyomotorik özelliklerin yaşla beraber geliştiği bilinmektedir fakat sosyal beceri ve sosyal gelişim özellikleri yaş faktörünün yanında sosyal çevre ve öğrenme ile şekillenmektedir (Malina ve ark., 1991, Renda ve ark., 1983, Neyzi ve ark., 1993, Özer ve Özer, 1998).

Araştırmamızdan elde edilen bulgular ışığında bazı önerilerde bulunulursa:

1. Spor yapan ve yapmayan katılımcılara yönelik sosyal beceri ile ilgili nitel ve nicel bilimsel çalışmaların sayısı artırılabilir ve farklı envanterler kullanılarak araştırmalara ilişkin farklı boyutlar ortaya çıkarılabilir.
2. Araştırma kapsamına alınan katılımcıların yaş aralığı, geniş bir yapıdan oluşturmaktadır. Benzer çalışmaların ortaöğretimdeki ve üniversitedeki sporcu öğrenciler üzerinde yapılması, sporcuların gelişim süreci içerisindeki sosyal beceri düzeyleri belirlenmesi ve bu sonuçlara göre sporculara yönelik program geliştirme çalışmalarına zemin oluşturulabilir.
3. Araştırmanın değişik illerdeki değişik kurumlarda daha da yaygınlaştırılarak uygulanmasının araştırmaya farklılık katacağı değerlendirilmektedir.
4. Bu araştırma farklı alanlardaki farklı katılımcılara da uygulanabilir.
5. Katılımcıların sosyal beceri düzeylerine etki eden faktörlerin daha net belirlenebilmesi için ön-test ve son-test gibi farklı araştırma desenlerinin artırılması literatüre olumlu katkılar sağlayabilir.

KAYNAKÇA

Akpınar, Ş. (2014). Öğretmen Adaylarının Problem Çözme ve Sosyal Becerilerinin İncelenmesi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri A.B.D., Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.

Aktı, S. (2011). İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin medya okuryazarlığı ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Allison, K.R., Dwyer, J.J., Makin, S. (1999). Self-Efficacy and Participation in Vigorous Physical Activity by Highschool Students. *Health Education & Behavior*, 1: 26.

Avşar, Z. (2004). “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi”. Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Avsar, Z. ve Öztürk, F. K. (2007). Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi (Uludağ Üniversitesi Örneği). *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. 3, (2), 197-206.

Balkıs, M., Duru, E. ve Buluş, M. (2005). Şiddete Yönelik Tutumların Özyeterlik, Medya, Şiddete Yönelik İnanç, Arkadaş Grubu Ve Okula Bağlılık Duygusu İle İlişkisi. *Ege Eğitim Dergisi*. 2(6), 81-97.

Balyan, M. (2009). İlköğretim 2. Kademe ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları, Sosyal Beceri ve Özyeterlik Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Doktora Tezi*, 6-90.

Banjou, S. (2004). Analysis of Junior High School Students' Social Skills in Physical Education Classes: With a Special Reference to Their Genders, Grades, And Adjustments to Physical Education Classes. *Japanese Journal Education HealthSport Science*. 47.

Bilir, A. (2005), İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin özellikleri ve ilk okuma yazma öğretimi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38, (1), 87-100.

Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Raporu (2008). www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/natiobilirnal-hdrs/2008-nhdr.html.

Coşkun N. ve Samancı O. (2012). İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Sosyal Beceri Düzeyi ile Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Journal Of Educational And Instructional Studies*. 2(1): 32-41.

Çimen, N. (2009). Okul öncesi eğitimi programında altı yaş grubu çocukların sosyal becerilerinin gerçekleşme düzeyi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Deniz, M. E. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejileri ve Sosyal Beceri Düzeylerinin TA-Baskın Ben Durumları ve Bazı Özlük Niteliklerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Yayınlanmış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

Dereli İman, E. (2013). Çocuklar için sosyal problem çözme ölçeğinin 6 yaş grubu için türkiye uyarlaması ve okul öncesi davranış problemleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 479-498.

- Dermez, H.G.(2008). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon Karahisar.
- Dicle, A.N. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Duygusal Zeka Düzeyleri ve Bazı Kişisel Özelliklerine Göre İncelenmesi”,Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Erbay, E. (2008). Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilere Sahip Olma Düzeyleri. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 4-5, Denizli.
- Feist, J. (1990). Theories of Personality, Mc Neese State University.
- Fontane, P. E. (1996). Exercise, Fitness And Feeling Well. American Behavioral Scientist. 39, 288- 305.
- Gezer, E.D. (2010). Farklı Spor Branşlarındaki Sporcuların Sosyal Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Guavin, L. & Spence, J. C. (1996). Physical Activity and Psychological Well – Being Knowledge Base, Current Issues and Caveats. Nutritions Reviews. 549, 53-63.
- Hoffstetter, C.R., Hovell, M.F., Sallis, J.F. (1990). Social Learning Correlates of Exercise Self-efficac. Early Experiences With Physical Activity, Social Science and Medicine, 31: 1169-1176.
- <http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/national-hdrs/2008-nhdr.html>. İndirme Tarihi: 23.01.2017.
- Kapıkıran, N.A., İvrendi AB ve Adak A. (2006). Okul Öncesi Çocuklarında Sosyal Beceri: Durum Saptaması. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 19(1), 20- 28.
- Karasar, N. (2010). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kırılmazkaya, G. (2010). İlköğretim Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri ve Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Fırat Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Kuru, E. (2003). Farklı Statüdeki Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 23(1):175- 191.
- Küçük S. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Spora Katılımları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, Yüksek Lisans Tezi, 63-85.
- M. C Auley, E.; Milhalko, S.L.; Bane S.M. (1997). Exercise and Self-Esteem in Middle Age Adults; Multidimensional Relationship And Physical Fitness And Self-Efficacy Influences. J. of Behavioral Medicine, 20, 67-83.
- Malina RM & Bouchard C. (1991). Maturation and Physical Activity. Human Kinetics Books; 391-414.

- Meijer SA, Sinnema G, Bijstra JO, Mellenbergh, GJ, Wolters, WH. (2000). Social Functioning In Children With A Chronic İllness. *Journal Of Child Psychology And Psychiatry*. 41(3), 309-317.
- Mistry, RS., Vandewater, EA., Huston, AC. & McLoyd, VC. (2002). Economic Well-Being And Children's Social Adjustment: The Role Of Family Process In An Ethnically Diverse Low-Income Sample. *Child Development*. 73(3), 935-951.
- Neyzi, O. (1993). Büyüme ve gelişmenin değerlendirimi. In: Neyzi O Ertuğrul T, editors. *Pediatric 1*. 2nd ed. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Oktay, A. (2002). Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Orçan, M. (2004). Anaokuluna Devam Eden 6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Gelişimlerinin Algılanan Anne-Baba Tutumları ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Yüksek Lisans Tezi; 135-136.
- Özer, K. ve Özer, S. (1998), Çocuklarda Motor Gelişim. Kazancı Matbaacılık, İstanbul.
- Öztürk, F. ve Şahin, K. S. (2007). Spor Yapan ve Yapmayan 9-13 Yas Grubu Bireylerin Sosyal Yetkinlik Beklentisi Puanlarının Karşılaştırılması. *İlköğretim online* 6 (3), 468-479, [http://ilkogretim.online.org.vol6say3.469-479pdf.\(01.03.2007 tarihinde alınmıştır\)](http://ilkogretim.online.org.vol6say3.469-479pdf.(01.03.2007 tarihinde alınmıştır)).
- Peisner-Feinberg, ES., Burchinal, MR., Clifford, RM., Culkin, ML., Howes, C., Kagan, SL. & Yazejian, N. (2001). The Relation Of Preschool Child-Care Quality To Children's Cognitive And Social Developmental Trajectories Through Second Grade. *Child Development*. 72(5), 1534-1553.
- Renda Y, Yalaz K, Özdirim E ve Aysun S (1983): *Pediatric Nöroloji*. Türkiye Sağlık ve Tedavi Vakfı Yayınları. Ankara, 309-311.
- Reynolds, K.D., Killen, J.D., Bryson, S.W., Maron, D.J., Taylor, J.B., Maccoloy, N. & Farguhar, J.W. (1990). Psychosocial Predictors of Physical Activity in Adolescents. *Previous Medicine*, 19(5): 541-551.
- Ryan, J.G. & Dzewaltowski, D.A. (2002). Comparing the Relationship Between Different Types of Self-Efficacy and Physical Activity in Youth. *Health Education and Behavior*, 29: 491.
- Seven, S. ve Yodaş, C. (2007). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi, *Yüzüncü Yıl Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), ss. 18-24.
- Süt, M. A. (2014). Ortaöğretim Öğrencilerinin Spor Yapma Düzeylerine Göre Sosyal Beceri Özelliklerinin Karşılaştırılması (Gaziantep İli Örneği). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
- Tekin, M., Bayraktar, G., Yıldız, M. ve Katkat, D. (2006). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Sosyal Beceri Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 3 (3).
- Türkel, Ç. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Sportif Faaliyetlere Katılım Düzeyleri ile Sosyal Uyum ve İletişim Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 3, Kayseri.
- Yüksel, G. (1997). Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeyine etkisi, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yüksel, G. (1998). Sosyal Beceri Envanterinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 2 (9), 39-48.